

**Sygn. akt II C 1173/13**

## WYROK

### W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

**Dnia 8 lutego 2016 roku**

**Sąd Okręgowy w Łodzi II Wydział Cywilny**

w składzie:

Przewodniczący: S.S.O. T. Jakubowska – Wójcik

Protokolant: st. sekr. D. Klimczak

po rozpoznaniu w dniu 25 stycznia 2016 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa C. C.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W. Oddział (...) w Ł.

o zadośćuczynienie i odszkodowanie

1. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej w W. Oddziału (...) w Ł. na rzecz C. C. kwoty:

a) 40000 (czterdzieści tysięcy) zł tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od kwoty 30000 (trzydziestu tysięcy) zł od dnia 9 maja 2012 r., od kwoty 10000 (dziesięciu tysięcy) zł od dnia 13 czerwca 2013 r. - do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

b) 10000 (dziesięć tysięcy) zł tytułem odszkodowania z ustawowymi odsetkami od dnia 9 maja 2012 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty,

1. oddała powództwo w zakresie żądania odsetek ustawowych od kwot zasądzonych w punkcie 1 niniejszego wyroku za czas od dnia 5 maja 2011 r.;

2. umarza postępowanie w pozostałym zakresie;

3. zasądza od C. C. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w W. Oddziału (...) w Ł. kwotę 725,43 (siedemset dwadzieścia pięć 43/100) zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

4. nakazuje ściągnąć od (...) Spółki Akcyjnej w W. Oddziału (...) w Ł. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Łodzi kwotę 105,08 (sto pięć 8/100) zł tytułem wyłożonego tymczasowo z funduszu Skarbu Państwa wynagrodzenia biegłego;

5. nakazuje pobrać od (...) Spółki Akcyjnej w W. Oddziału (...) w Ł. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Łodzi kwotę 2790,13 (dwa tysiące siedemset dziewięćdziesiąt 13/100) zł tytułem kosztów sądowych;

6. nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi z roszczenia zasądzonego w punkcie 1a kwotę 1752,58 (tysiąc siedemset pięćdziesiąt dwa 58/100) zł tytułem kosztów sądowych.

**Sygn. akt II C 1173/13**

## UZASADNIENIE

C. C., w pozwie z dnia 13 stycznia 2012 roku skierowanym do Sądu Rejonowego w Zgierzu przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. Oddziałowi Regionalnemu w Ł., wniósł o zasądzenie kwot: 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia i 26.000 zł tytułem odszkodowania z ustawowymi odsetkami od dnia 5 maja 2011 roku do dnia zapłaty. Nadto powód wniósł o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu powód wskazał, iż w dniu 21 lutego 2009r. jako pasażer samochodu osobowego marki R. nr rej. (...) kierowanego przez M. P. został poszkodowany w wyniku wypadku samochodowego spowodowanego przez P. D. kierującego samochodem marki V. (...) o nr rej. (...). W wyniku wypadku doznał udaru niedokrwiennego mózgu. /pозew - k. 2-6/

W odpowiedzi na pozew z dnia 4 czerwca 2012r. strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. Pozwany podniósł, iż przyjął odpowiedzialność za skutki wypadku, jakiemu uległ powód w dniu 21 lutego 2009r. i przyznał powodowi kwotę 12.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę oraz 448,37 zł tytułem zwrotu kosztów leczenia. Zdaniem pozwanego wypłacone kwoty są adekwatne do doznanej przez powoda krzywdy i szkody w związku z wypadkiem z dnia 21 lutego 2009 roku. /odpowieź na pozew - k. 20-21/

W piśmie z dnia 12 czerwca 2013 roku, doręczonym pozwanemu w dniu 12 czerwca 2013r., powód rozszerzył powództwo, wnosząc o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz łącznie kwoty 81.400 zł z ustawowymi odsetkami od rozszerzonej kwoty od dnia doręczenia pisma. /pismo z 12.06.2013r. - k. 109/

Postanowieniem z dnia 12 lipca 2013 roku Sąd Rejonowy w Zgierzu stwierdził swą niewłaściwość rzeczową i sprawę przekazał do rozpoznania i rozstrzygnięcia Sądowi Okręgowemu w Łodzi. /postanowienie - k. 118/

Na rozprawie w dniu 10 lutego 2014 roku powód popierał powództwo podnosząc, iż rozszerzenie powództwa dotyczyło zadośćuczynienia. Podtrzymując żądanie zasądzenia odszkodowania w kwocie 26.000 zł wskazał, iż na kwotę tę składają się: 7000 zł kosztów lekarstw, odżywek i rehabilitacji, 1000 zł specjalnego odżywiania połączonego z dodatkowymi konsultacjami, 2000 zł kosztów dojazdów na leczenie i rehabilitację, 16000 zł kosztów związanych z wynajęciem pracowników do prowadzenia 7 ha gospodarstwa, poniesionych w okresie od wypadku do dnia złożenia pozwu. /protokół rozprawy z 10.02.2014r. - k.163– adnotacja 00:01:32/

Strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa. /protokół rozprawy z 10.02.2014r. - k. 378 – adnotacja 00:09:40/

Zajmując ostateczne stanowisko na rozprawie w dniu 25 stycznia 2016r. C. C. wniósł o zasądzenie od pozwanego kwoty 40.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz kwoty 10.000 zł tytułem odszkodowania, obie kwoty z ustawowymi odsetkami od dnia 5 maja 2011r. oraz zasądzenie kosztów procesu. W pozostałym zakresie cofnął powództwo ze zrzeczeniem się roszczenia. Wskazał, iż na dochodzone odszkodowanie składają się: kwota 5000 zł wobec utraty przez powoda możliwości dodatkowego zarobkowania oraz kwota 5000 zł poniesiona przez powoda w związku z leczeniem, dojazdami do placówek medycznych. /protokół rozprawy z 25.01.2016r. - k. 347 – adnotacja 00:09:41/

### **Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:**

W dniu 21 lutego 2009 roku około godziny 9.00 w miejscowości D. W. miał miejsce wypadek komunikacyjny. Kierujący samochodem V. (...) o numerze rejestracyjnym (...) P. D. nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że podjął manewr wyprzedzania nie dysponując wystarczającym miejscem do wykonania tego manewru w sposób bezpieczny i doprowadził do zderzenia bocznego lewymi lusterkami wstecznymi z jadącym z przeciwnego kierunku samochodem marki R. nr rejestracyjny (...) kierowanym przez M. F., czym nieumyślnie spowodował u niej obrażenia ciała w postaci urazu głowy ze wstrząśnieniem mózgu, powierzchownego urazu kręgosłupa szyjnego, powierzchownego urazu brzucha oraz u pasażera w/w pojazdu C. C. obrażenia ciała w postaci udaru niedokrwiennego mózgu z niedowładem połowicznym. Wyrokiem z 25 sierpnia 2009r. wydanym przez Sąd Rejonowy w Zgierzu w sprawie o sygnaturze akt II K 277/09 P. D. został uznany za winnego zarzucanego mu czynu wypełniającego dyspozycję art. 177 § 1 k.k. /wyrok k. 119 załączonych akt II K 277/09/

W czasie zdarzenia komunikacyjnego powód był przytomny, czuł zapach benzyny, nie mógł wydostać się z uszkodzonego samochodu z powodu blokady drzwi. Po przyjeździe policji, straży pożarnej oraz pogotowia powoda wydostano z pojazdu. /zeznania powoda -protokół rozprawy z 9.12.2015 r. – k. 317v-318 – adnotacja 00:11:25/

Z miejsca wypadku powód został przewieziony karetką pogotowia ratunkowego do (...) Szpitala (...) w Z.. Od 21 do 27 lutego 2009 roku C. C. przebywał na Oddziale Chorób Wewnętrznych w/w szpitala z rozpoznaniem: udar niedokrwienny mózgu z niedowładem połowicznym prawostronnym, który wystąpił po zwyżce ciśnienia tętniczego do 200/100 po wypadku komunikacyjnym, nadciśnienie tętnicze, stan po zawale mięśnia sercowego ściany dolnej leczonym PCI PTW+stent (02.2002), stan po PCI GPZ+stent (04.2002), przewlekła choroba wieńcowa, przewlekła niewydolność krążenia II wg NYHA, choroba wrzodowa dwunastnicy w wywiadzie i torbiele nerki lewej. W trakcie pobytu na Oddziale niedowład zmniejszył się, pacjent był usprawniany. Powoda zakwalifikowano do dalszego usprawniania w Oddziale Rehabilitacji. /dokumentacja medyczna k. 9-10, zeznania powoda -protokół rozprawy z 9.12.2015 r. – k. 317v-318 – adnotacja 00:11:25/

W dniu 6 marca 2009r. powód został przyjęty na Oddział (...) (...) Szpitala (...) w Z., gdzie przebywał do 16 kwietnia 2009r. W trakcie pobytu powód zgłaszał zawroty głowy i szумы uszne. Konsultujący powoda w dniu 13 marca 2009r. laryngolog stwierdził obustronny niedosłuch odbiorczy. Po wypisaniu z Oddziału powód chodził samodzielnie, utykał na prawą nogę, funkcja ręki była nadal upośledzona. /karta informacyjna k. 11, informacyjne wyjaśnienia i zeznania powoda – protokół rozprawy z 28.06.2012r. k. 40, protokół rozprawy z 9.12.2015 r. – k. 317v-318 – adnotacja 00:11:25/

W szpitalu powód czuł się bardzo źle. Leżał na sali z wieloma pacjentami, słyszał ich jęki, czuł nieprzyjemny zapach, nie mógł spać, z tego powodu dostawał leki na uspokojenie. /zeznania powoda -protokół rozprawy z 9.12.2015 r. – k. 317v-318 – adnotacja 00:11:25/

Po powrocie ze szpitala do domu powód również czuł się źle. Nie był w stanie utrzymać żadnego przedmiotu w dłoniach, miał kłopoty z pamięcią i snem oraz zawroty głowy i napady lęku, nie mógł utrzymać równowagi. Chodził blisko ścian, gdyż bał się, że upadnie. Nie mógł wykonywać prac w gospodarstwie i w związku z tym zatrudnił do tych prac sąsiadów. W 2010r. pojechał do córki do Wielkiej Brytanii, lecz po krótkim czasie wrócił, gdyż nie był w stanie pracować. Zdarzyło się tam, że upadł i trafił do lekarza. Córka powoda pokryła koszty leczenia w kwocie 200 funtów. /zeznania powoda – protokół rozprawy z 28.06.2012r. k. 40, protokół rozprawy z 9.12.2015 r. – k. 317v-318 – adnotacja 00:11:25/

Przed wypadkiem powód prowadził razem z żoną gospodarstwo rolne o powierzchni 7 ha, hodował konie, świnie i krowy. Wykonywał wszystkie ciężkie prace w gospodarstwie takie jak: obsługa maszyn, wyrzucanie obornika, obrządzanie zwierząt. Do 2007r. prowadził działalność gospodarczą – zakład hydrauliczny. W 2008 roku przeszedł na emeryturę. W okresie jesienno-zimowym C. C. wyjeżdżał do córki do Wielkiej Brytanii i tam pracował, jako hydraulik urządzając łazienki. Przebywając w kraju pracował dorywczo wykonując usługi hydrauliczne na rzecz różnych osób. Z tego tytułu uzyskiwał dochody w wysokości około 1000 zł miesięcznie. /zeznania powoda – protokół rozprawy z 28.06.2012r. k. 40, protokół rozprawy z 9.12.2015 r. – k. 317v-318 – adnotacja 00:11:25, 00:30:05/

Od czasu wypadku powód zażywa na stałe leki (w tym antydepresyjne i przeciw lękowe, na serce i związane z udarem mózgu), na które wydaje 200 zł miesięcznie. Żona dodatkowo kupuje mu lecytynę oraz inne wzmacniające preparaty. Korzysta z pomocy medycznej lekarza rodzinnego oraz neurologa, do którego chodzi raz na dwa miesiące, a w razie potrzeby częściej. Powód korzysta odpłatnie z usług masażysty płacąc mu 40 – 50 zł za zabieg oraz z rehabilitacji finansowanej z NFZ, którą odbywa w szpitalu w Z.. Mieszka w B., boi się samemu poruszać poza domem, więc na rehabilitację wozi powoda jego szwagier. Codziennie wykonuje w domu ćwiczenia fizyczne przez dwie godziny. Nadal ma kłopoty z pamięcią, koncentracją i snem, skarży się na szумы uszne, nie może wykonywać szybkich ruchów głową. Odczuwa wtedy zawroty. Nie jest również w stanie uczestniczyć w nabożeństwach w kościele oraz spotkaniach towarzyskich z powodu nadmiernej wrażliwości na hałas. Wprawdzie jeździ na rowerze, ale nie potrafi utrzymać w czasie jazdy linii prostej. Z uwagi na niedowład oraz odczuwany lęk nie jest w stanie prowadzić pojazdów

mechanicznych, w tym maszyn rolniczych: traktora, rozrzutnika czy prasy do słomy. Zatrudnia odpłatnie różne osoby do obsługi tych urządzeń. Środki na ten cel czerpie z dopłat dla rolników finansowanych z UE. W gospodarstwie pomaga również teść powoda. Obecnie część ziemi – około 3 ha powód wydzierżawia sąsiadom nie pobierając za to czynszu. /zeznania powoda – protokół rozprawy z 28.06.2012r. k. 40, protokół rozprawy z 9.12.2015 r. – k. 317v-318 – adnotacja 00:11:25, 00:30:05/

Orzeczeniem Miejskiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności z 9 sierpnia 2010r. C. C. został na stałe zaliczony do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. / orzeczenie k. 47, zaświadczenie lekarskie k. 50 - 51/

W wyniku wypadku powód doznał urazu głowy prawdopodobnie ze wstrząśnieniem mózgu, skutkującego nerwicą pourazową. Cierpienia fizyczne i psychiczne powoda, związane z objawami nerwicy pourazowej (zawroty głowy, zaburzenia równowagi, zaburzenia pamięci, wzmożona pobudliwość nerwowa, leki komunikacyjne) są dość znaczne. Biorąc pod uwagę zaawansowany wiek powoda, rokowania, co do ustąpienia objawów nerwicy nie są pomyślne. Powód na skutek wypadku doznał długotrwałego uszczerbku na zdrowiu w wysokości 7% (z punktu 10a rozporządzenia Min. Pracy i Polityki Społ. z dnia 18.12.2002r. Dz. U. Nr 234 poz 194). /pisemna opinia biegłego sądowego z zakresu neurologii J. B. - k. 73 – 74/

Powód posługuje się lewą ręką, gdyż prawa ręka powoda nie jest funkcjonalna. Powód cierpi na okresowe bóle i zawroty głowy oraz stałe szумы uszne. Wymaga pomocy osoby drugiej w zakresie wielu czynności życia codziennego. Wypadek spowodował u powoda udar mózgu niedokrwienny w zakresie unaczynienia tętnicy mózgu środkowej lewej, za czym przemawiają typowe objawy neurologiczne w postaci porażenia, a potem niedowładu prawych kończyn. Współistnienie przed wypadkiem u powoda zmian miażdżycowych naczyń mózgowych można uznać za przyczynę wewnętrzną, która przyczyniła się do zwiększenia ubytków neurologicznych. Trwały uszczerbek na zdrowiu C. C. z powodu pourazowego niedokrwiennego udaru mózgu wynosi 20% (punkt 5d w/w rozporządzenia). /pisemna opinia biegłego sądowego z zakresu neurochirurgii R. C. - S. - k. 87 – 89, k.138, ustna opinia biegłego sądowego z zakresu neurologii J. B. - k. 170 czas nagrania 00:14:57/

Przyczyną bezpośrednią udaru mózgu powoda było niestabilne nadciśnienie tętnicze, w tym „skok” ciśnienia tętniczego, a zatem przyczyny podstawowej udaru mózgu powoda należy dopatrywać się w schorzeniu samoistnym. Należy wskazać też na czynnik zewnętrzny, jakim był wypadek komunikacyjny, a zatem zdarzenie powodujące niewątpliwie stres psychiczny jak i fizyczny, poprzez odniesienie szeregu urazów, jakie musiały towarzyszyć osobie jadącej samochodem i który w efekcie wypadku dachował. Przyjąć, zatem należy, że na czynnik wewnętrzny istniejący u powoda, nałożył się czynnik zewnętrzny, pełniąc rolę czynnika wyzwalającego, poprzez wywołanie znacznego stopnia nadciśnienia tętniczego, jako odpowiedzi na uraz oraz zaistniałą sytuację stresową – jako niejako naturalnej odpowiedzi organizmu na stres. Zaistniał następujący ciąg wydarzeń: wypadek komunikacyjny z dachowaniem samochodu, w którym jechał powód # urazy będące następstwem dachowania i reakcja stresowa na zaistniały wypadek # odpowiedź ogólna organizmu na stres (fizyczny i psychiczny) w postaci m.in. podwyższenia ciśnienia tętniczego # rozwój udaru mózgu w efekcie przełomu nadciśnieniowego. / pisemna opinia biegłego sądowego z zakresu neurochirurgii W. J. Ł. - k. 242 – 247/

Przyczyną wystąpienia u C. C. udaru niedokrwiennego mózgu były zmiany chorobowe stwardnieniowo - miażdżycowe tętnic - tętnic dogłowych i mózgowych oraz choroba nadciśnieniowa. Do udaru mózgu dochodzi najczęściej w mechanizmie zatorowo-zakrzepowym upośledzającym w stopniu istotnym przepływ krwi w tętnicy mózgowej. W następstwie wypadku komunikacyjnego w dniu 21.02.2009 r. u C. C. doszło do znaczącego wzrostu ciśnienia tętniczego - co należy tłumaczyć sytuacją stresową, emocjonalną. Koincydencja predyspozycji „wewnętrznej” tkwiącej w organizmie a związanej z przewlekłym i uogólnionym procesem miażdżycowym oraz zdarzenia drogowego ze skokiem ciśnienia tętniczego doprowadziła do wystąpienia udaru niedokrwiennego lewej półkuli mózgu, najprawdopodobniej w mechanizmie pęknięcia/oderwania blaszki miażdżycowej. W przypadku powoda można mówić o bezspornie istniejącym związku czasowym pomiędzy wypadkiem komunikacyjnym a wystąpieniem udaru niedokrwiennego mózgu i związku przyczynowym pomiędzy zdarzeniem drogowym a schorzeniem neurologicznym na tle naczyniowym.

U powoda występowały poważne czynniki ryzyka udaru mózgu i gdyby do wypadku komunikacyjnego nie doszło, to udar niedokrwienny mózgu mógł wystąpić w innym czasie i okolicznościach. W realiach niniejszej sprawy zaistniałe zdarzenie drogowe należy rozpatrywać, jako czynnik zewnętrzny niekorzystny, który u osoby z obciążeniami chorobowymi i predysponowanej stanowił współprzyczynę udaru mózgu.

Nie można określić stopnia (procentowo) przyczynienia się przyczyn wewnętrznych i zewnętrznych do wystąpienia udaru niedokrwiennego mózgu u powoda. Można powiedzieć, że w sytuacji braku udokumentowanych morfologicznych wykładników urazu głowy i szyi, braku złamań w obrębie kości czaszki oraz kręgosłupa szyjnego, braku zmian urazowych wewnątrzczaszkowych, a jednocześnie wobec występowania uogólnionej miażdżycy tętnic i nadeśnięcia tętniczego - przyjęcie ścisłego związku przyczynowego pomiędzy wypadkiem drogowym a wystąpieniem udaru mózgu byłoby nieuprawnione. Nie można, zatem w realiach przedmiotowej sprawy uznać zaistniałego zdarzenia komunikacyjnego za wyłączny czynnik sprawczy. Udar niedokrwienny był związany z predyspozycjami organizmu, a do jego wystąpienia przyczynił się wypadek komunikacyjny. /opinia pisemna (...) UM w K. k.269 -283/

C. C. zgłosił szkodę pozwanemu, lecz w zgłoszeniu nie wskazał jakich kwot żąda. Decyzją z dnia 10 czerwca 2011r. pozwany przyznał powodowi i wypłacił zadośćuczynienie w wysokości 12.000 zł oraz koszty leczenia w kwocie 448 zł. /zgłoszenie szkody k. 325 – 328, decyzja k. 341/

Dokonując ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie, Sąd oparł się na powołanych dowodach z dokumentów, zeznaniach powoda oraz opinii biegłych z zakresu neurologii i neurochirurgii oraz (...) UM w K.. Wydane przez biegłych lekarzy opinie Sąd uznał za rzetelne i wyjaśniające wszystkie konieczne do rozstrzygnięcia kwestie. Zostały one wykonane zgodnie z tezami dowodowymi w oparciu o analizę akt sprawy i badanie powoda. Biegli w swoich opiniach w sposób jasny i logiczny wyjaśnili wszystkie wątpliwości, uzasadnili wywiedzione wnioski oraz w sposób jednoznaczny odnieśli się do pytań i zarzutów zgłaszanych przez strony.

#### **Sąd Okręgowy zważył, co następuje:**

W niniejszej sprawie strona pozwana, nie kwestionując swojej odpowiedzialności za zaistniały wypadek, wnosila o oddalenie powództwa, uznając je za niezasadne.

Bezspornym jest okoliczność, że bezpośrednio po wypadku komunikacyjnym z dnia 21 lutego 2009 roku powód doznał udaru niedokrwiennego mózgu z niedowładem połowicznym prawostronnym, który wystąpił po zwyżce ciśnienia tętniczego do 200/100. Strona pozwana nie kwestionowała okoliczności, w których doszło do wypadku, również nie powoływała się na okoliczności, które wyłączyłyby odpowiedzialność sprawcy. Podnosiła natomiast, iż pomiędzy zdarzeniem komunikacyjnym a udarem istnieje tylko pośredni związek przyczynowy.

Przepis art. 361 § 1 k.c. wprawdzie nie wprowadza związku przyczynowego w rozumieniu prawnym, odmiennego od istniejącego w rzeczywistości, to jednak wiąże odpowiedzialność tylko z normalnymi następstwami zjawisk stanowiących jego podstawę. Bez tego, bowiem zabiegu łańcuch skutków zdarzenia, tkwiącego u podstawy obowiązku odszkodowawczego, byłby nieograniczony. Przy czym na gruncie art. 361 § 1 k.c. obojętne jest, czy ma miejsce związek przyczynowy bezpośredni, czy też związek przyczynowy złożony, wieloczynnikowy. Odpowiedzialność cywilną może jednak determinować tylko taki związek przyczynowy wieloczłonowy, w którym między poszczególnymi ogniwami zachodzi zależność przyczynowa, o której mowa w tym przepisie. Trafnie, zatem stwierdza Sąd Najwyższy w orzeczeniu z 10 grudnia 1952r. (C 584/52 PiP 1953, nr 8-9, s. 366), że związek przyczynowy może występować, jako normalny również w sytuacji, gdy pewne zdarzenie stworzyło warunki powstania innych zdarzeń, z których dopiero ostatnie stało się bezpośrednią przyczyną szkody. Istnienie współprzyczyn wyrządzenia szkody nie wyklucza możliwości ich wartościowania z punktu widzenia adekwatnego związku przyczynowego (tak SN w orzeczeniu z 17 lutego 1999r., II CKN 187/98 niepubl.).

Przed przedmiotowym zdarzeniem komunikacyjnym powód miał zmiany chorobowe stwardnieniowo - miażdżycowe tętnic. Przebieg wypadku podczas, którego powód był przez cały czas przytomny (co zwiększało z pewnością poziom

stresu jaki odczuwał) wywołał znaczący wzrost ciśnienia tętniczego. Z kolei nadciśnienie tętnicze doprowadziło do wystąpienia udaru niedokrwiennego lewej półkuli mózgu, najprawdopodobniej w mechanizmie pęknięcia/oderwania blaszki miażdżycowej. Przy czym nie jest możliwe ze stanowiska wiedzy medycznej ustalenie stopnia przyczynienia się czynników wewnętrznych i zewnętrznego do wystąpienia udaru niedokrwiennego mózgu. Zdaniem Sądu nie wyklucza to jednak istnienia adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy wypadkiem komunikacyjnym a stanem zdrowia powoda. Za istnieniem tego związku przemawia nie tylko sekwencja zdarzeń, ale też odległość czasowa pomiędzy poszczególnymi zdarzeniami.

Podstawę zasądzenia zadośćuczynienia stanowi przepis art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 444 § 1 k.c., zgodnie, z którym w przypadku uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Podstawą żądania zadośćuczynienia mogą być cierpienia fizyczne i psychiczne występujące oddzielnie bądź łącznie. W przepisach obowiązującego prawa ustawodawca nigdzie nie sprecyzował sposobu ustalenia wysokości zadośćuczynienia, odwołując się do sędziowskiego uznania, opartego na całokształcie okoliczności sprawy. Przeprowadzona w ten sposób analiza konkretnego przypadku ma doprowadzić do wyliczenia „odpowiedniej sumy”, to jest takiej kwoty, która odpowiada krzywdzie, ale nie jest wygórowana na tle stosunków majątkowych społeczeństwa. Decydującym kryterium jest rozmiar krzywdy i ekonomicznie odczuwalna wartość, adekwatna do warunków gospodarki rynkowej (por. wyrok SN z dnia 8 sierpnia 2012r. w sprawie I CSK2/12 opubl. LEX 1228578).

Przez krzywdę należy rozumieć cierpienia fizyczne w postaci bólu i innych dolegliwości oraz cierpienia psychiczne polegające na ujemnych doznaniach przeżywanych w związku z cierpieniami fizycznymi i następstwami, zwłaszcza trwałymi lub nieodwracalnymi, uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia. Przy czym w pojęciu krzywdy mieszczą się nie tylko cierpienia fizyczne i psychiczne już doznane, ale również te, które mogą powstać w przyszłości (na tym polega całościowy charakter zadośćuczynienia). W orzecnictwie powszechnie przyjmuje się, że ocena rozmiarów krzywdy wymaga uwzględnienia nasilenia cierpień, długotrwałości choroby, rozmiaru kalectwa, trwałości następstw zdarzenia oraz konsekwencji uszczerbku na zdrowiu w dziedzinie życia osobistego i społecznego (patrz, np. wyrok SN z dnia 10 czerwca 1999 r., II UKN 681/98, opubl. OSNAP 16/00, poz.626).

Ustalając wysokość zadośćuczynienia przysługującego powodowi, Sąd miał na względzie to, że na skutek wypadku doznał nie tylko udaru niedokrwiennego mózgu, ale także nerwicy pourazowej. Cierpienia fizyczne i psychiczne powoda, związane z objawami nerwicy (zawroty głowy, zaburzenia równowagi, zaburzenia pamięci, wzmożona pobudliwość nerwowa, leki komunikacyjne) są dość znaczne i powodują istotne ograniczenia w życiu codziennym. Powód boi się wychodzić z domu sam na dalsze odległości, nie jest w stanie wykonywać wszystkich dotychczasowych czynności – nie podejmuje się cięższych prac polowych i gospodarskich, nie prowadzi pojazdów mechanicznych, w tym maszyn rolniczych, co w znacznym stopniu utrudnia mu prowadzenie gospodarstwa rolnego, nie uczestniczy w nabożeństwach i spotkaniach towarzyskich, gdyż obawia się hałasu.

Bez wpływu na ocenę wysokości należnego powodowi zadośćuczynienia nie może pozostać również uszczerbek na zdrowiu związany z przebyłym urazem, który został oceniony przez biegłych z zakresu neurologii i neurochirurgii łącznie na 27%.

Analizując okoliczności faktyczne rozpatrywanej sprawy, zdaniem Sądu równy stopień przyczynienia się czynników wewnętrznych i zewnętrznego do wystąpienia udaru niedokrwiennego mózgu, kierując się treścią opinii biegłych lekarzy wydanych w sprawie, wypłatą powodowi przez pozwanego zadośćuczynienia w wysokości 12.000 zł, Sąd uznał za zasadne zasądzenie na jego rzecz zadośćuczynienia w żądanej kwocie, tj. 40.000 zł.

Kolejne żądania powoda mają charakter strictly odszkodowawczy i dotyczą zasądzenia odszkodowania. Stosownie do art. 444 §1 k.c., w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszelkie wynikiłe z tego powodu koszty. Odszkodowanie określone w tym przepisie zawiera w sobie wszelkie wydatki pozostające w związku z uszkodzeniem ciała lub rozstrojem zdrowia, jeżeli są konieczne i celowe. Z reguły w ramach odszkodowania winno się zrekompensować jednostkowe wydatki różnego rodzaju, związane z likwidacją

skutków zdarzenia. Natomiast w art. 444 § 2 k.c. poszkodowanemu, który utracił całkowicie lub częściowo zdolność do pracy, którego potrzeby zwiększyły się lub zmniejszyły widoki powodzenia na przyszłość, przyznano prawo żądania odpowiedniej renty. Renta z tytułu zwiększenia się potrzeb poszkodowanego dotyczy sytuacji, gdy w wyniku doznanej szkody istnieje konieczność ponoszenia wyższych kosztów utrzymania w zakresie usprawiedliwionych potrzeb w porównaniu do stanu sprzed wyrządzenia szkody. Tu wyrównuje się koszty stałej opieki pielęgniarstwa, odpowiedniego wyżywienia, koszty stałych konsultacji medycznych i lekarstw.

Powód wniósł o zasądzenie kwoty 5.000 zł tytułem odszkodowania za wydatki związane z leczeniem, dojazdami do placówek medycznych poniesione od dnia wypadku do dnia złożenia pozwu tj. do 13 stycznia 2012r.

W świetle zgromadzonego materiału dowodowego oczywistym jest, że w związku z wypadkiem powód wymagał leczenia farmakologicznego i rehabilitacji. Sąd ustalił, że powód na leki wydaje około 200 zł miesięcznie, przy czym część tych leków dotyczy schorzeń serca niemających jakiegokolwiek związku z wypadkiem. Ponadto powód korzysta z odpłatnych masaży płacąc po 40 - 50 zł za zabieg, był także wożony na rehabilitację z miejsca zamieszkania do Z.. Wprawdzie powód nie wskazał ile razy w okresie od wypadku do złożenia pozwu ( 34 miesiące) korzystał z masaży, jaki dokładnie poniósł koszt dojazdów na rehabilitację oraz ile dokładnie wydał na leki związane z leczeniem skutków wypadku, Sąd, biorąc pod uwagę wysokość żądanej z tego tytułu kwoty, ceny leków oraz koszt paliwa, a także przy przyjęciu, że powód korzystał z masaży, co najmniej raz w miesiącu, w oparciu o art. 322 k.p.c. uznał powództwo w tym zakresie za w pełni zasadne.

C. C. wniósł także o zasądzenie kwoty 5.000 zł tytułem odszkodowania za utracone zarobki.

Roszczenie powoda znajduje swoją podstawę w powoływanym już art. 444 § 2 k.c. Koniecznym warunkiem zasądzenia tego świadczenia jest wystąpienie szkody przejawiającej się w zmniejszeniu dochodów. Szkoda przejawia się tutaj, jako różnica pomiędzy zarobkami, jakie poszkodowany osiągnąłby w okresie objętym rentą, gdyby nie doznał uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia (zarobki hipotetyczne), a zarobkami, jakie realnie może osiągnąć bez zagrożenia swojego stanu zdrowia. Wielkość renty wyrównawczej jest tym samym uzależniona od wysokości dochodów, które mógłby uzyskiwać poszkodowany, gdyby nie doszło do wyrządzenia szkody. Punktem odniesienia jest zarobek, który zważywszy na rodzaj wykonywanej wcześniej działalności osiągnąłby poszkodowany, jeżeli zachowałby dotychczasową zdolność do pracy - w porównaniu z dochodami aktualnie uzyskiwanymi przez poszkodowanego, w tym z uwzględnieniem renty uzyskiwanej z tytułu ubezpieczenia społecznego. (por. orzeczenia SN z 17 czerwca 1963 r., III CO 38/62, OSP 9/65, poz. 196; z 3. października 1966 r., III CZP 17/66, OSN 1/68, poz. 1; z 3 maja 1972 r., I PR 53/72, OSN 1172, poz. 207; z 25 maja 1994 r., II PRN 2/94, OSN 4/94, poz. 67).

Sąd ustalił, że powód przed wypadkiem utrzymywał się nie tylko z emerytury, ale również pracował dorywczo, jako hydraulik osiągając z tego tytułu dochody w wysokości około 1000 zł miesięcznie. Obecnie nie jest w stanie wykonywać już tych prac. Powód z tego tytułu domagał się kwoty 5.000 zł, czyli po 147 zł miesięcznie za okres od wypadku do złożenia pozwu. Wprawdzie powód w żaden sposób nie udokumentował uzyskiwanych zarobków z prac dorywczych, nie mając jednak podstaw do podważenia zeznań powoda oraz biorąc pod uwagę wysokość żądanej kwoty, Sąd uznał, że wielce prawdopodobnym jest, iż powód byłby w stanie uzyskiwać około 150 zł miesięcznie wykonując usługi hydrauliczne, dlatego też powództwo w tym zakresie uwzględnił w całości.

O odsetkach od zasądzonego zadośćuczynienia i odszkodowania Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c. Stosownie do § 1 cyt. przepisu, jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, choćby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Należy podkreślić, że roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym staje się wymagalne dopiero po wezwaniu dłużnika do wykonania świadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 1973 roku o sygn. akt I CR 55/73). Z charakteru świadczenia, którego wysokość ze swej istoty jest trudno wymierna i zależna od szeregu okoliczności związanych z następstwami zdarzenia szkodowego, wynika, że obowiązek jego niezwłocznego spełnienia powstaje po wezwaniu dłużnika i że od tego momentu należą się odsetki za opóźnienie. Jednocześnie

należy wskazać, że ubezpieczyciel winien zlikwidować szkodę w terminie 30 dni od dnia otrzymania zgłoszenia szkody. Jednak w przypadku, gdyby wyjaśnienie okoliczności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności albo wysokości świadczenia w tym terminie było niemożliwe, świadczenie powinno być spełnione w terminie 14 dni od dnia wyjaśnienia tych okoliczności (art. 14 ust.1 i 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczeń Komunikacyjnych).

W przedmiotowej sprawie powód dokonał zgłoszenia szkody, lecz w zgłoszeniu tym nie wskazał jakich kwot żąda i z jakiego tytułu. Dlatego też Sąd przyjął, iż dopiero pozew, doręczony pozwanemu 8 maja 2012r., stanowił wezwanie pozwanego do zapłaty kwot w nim określonych. Powód w pozwie żądał zasądzenia kwoty 26.000 zł tytułem odszkodowania oraz 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia, natomiast w piśmie z 12 czerwca 2013r., doręczonym pozwanemu w dniu 12 czerwca 2013r., rozszerzył powództwo, wnosząc o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz łącznie kwoty 81.400 zł z odsetkami od rozszerzonej kwoty od dnia doręczenia pisma. W związku z tym Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 40.000 zł tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od kwoty 30.000 zł od dnia 9 maja 2012 r., od kwoty 10.000 zł od dnia 13 czerwca 2013 r. - do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, a także kwotę 10.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 9 maja 2012r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, oddalając powództwo w zakresie żądania odsetek ustawowych za czas od dnia 5 maja 2011r.

Powód cofnął powództwo ze zrzeczeniem się roszczenia w zakresie żądania zasądzenia kwoty 31.400 zł. Sąd uznał cofnięcie pozwu za dopuszczalne (art. 203 §4 k.p.c.) i na podstawie art.355 § 1 k.p.c., orzekł jak w pkt 3 wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł stosownie do przepisu art. 100 k.p.c., uznając, iż powód wygrał sprawę w 61,42 %.

Ogółem poniesione przez powoda koszty prowadzenia sprawy wyniosły 3900 zł. Złożyły się na nie koszty zastępstwa procesowego ustalone w oparciu o § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 2013, poz. 461 ze zm.) w wysokości 3600 zł oraz zaliczka na poczet wynagrodzenia biegłego w kwocie 300 zł.

Pozwany poniósł koszty zastępstwa procesowego w kwocie 3600 zł, opłaty od pełnomocnictwa 17 zł oraz opinii biegłych 4472,19 zł (w tym 105,08 zł z pkt 5 wyroku), czyli łącznie 8089,19 zł.

Uwzględniając wysokość poniesionych przez strony kosztów oraz stopień, w jakim powództwo zostało uwzględnione Sąd zasądził od C. C. na rzecz pozwanego kwotę 725,43 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Nieuiszczone koszty sądowe w postaci opłaty od pozwu (4070 zł) i wynagrodzenia biegłych sądowych wyłożone tymczasowo z funduszu Skarbu Państwa (472,71 zł) wyniosły łącznie 4542,71 zł. Na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2014 r., Nr 1025 ze zm.), biorąc pod uwagę % w jakim strony przegrały sprawę, Sąd nakazał pobrać od (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 2790,13 zł oraz z zasądzonego na rzecz powoda w pkt 1a świadczenia kwotę 1752,58 zł - na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Łodzi tytułem kosztów sądowych.